

Vores barn udvikler sprog

*Hvordan
kan vi
hjælpe?*

Det tidlige sprog
0-3 år

Det tidlige sprog 0-1 år

Viden

Børn **kommunikerer** lige fra de bliver født og længe før, de kan tale. Den sproglige udvikling sker i en kombination af biologisk udvikling og støtte fra omgivelserne – især selvfølgelig fra mor og far. Børn udvikler sig sprogligt gennem alle de aktiviteter, der foregår i dagligdagen, og som giver mening for barnet.

Babyer græder, smiler, rækker ud, bevæger kroppen, søger øjenkontakt og imiterer (efterligner) voksnes lyde og ansigtsudtryk. Babyer pludrer også og leger med tonefald – selv døve børn pludrer, til de er ca. 6 måneder.

Børn har en medfødt fornemmelse for **turtagning** i en samtale. Barnet siger lyde og afventer, at forældrene besvarer deres lyde. Når det sker, svarer barnet igen og øver sig således i de grundlæggende principper for samtaler allerede længe før den egentlige taleudvikling tager fart.

Fælles blikretning eller **fælles opmærksomhed** er en grundlæggende forudsætning for den sproglige udvikling. Når mor/far er opmærksomme på at følge barnets blikretning, kan mor/far benævne og tale om det, barnet har øje på og er optaget af. Undersøgelser viser, at forældre, der er gode til dette, har børn med et større ordforråd.

Spædbørn kan starte en "samtale" ved at søge øjenkontakt – de kan også afslutte en samtale ved at kigge væk: "Nu har jeg fået nok"

Hvad sker der med sproget fra 0-1 år?

Børn udvikler sig forskelligt. Her er nogle pejlemærker for alderen 0 – 1 år:

3 måneder

Barnet vender sig efter stemmer og laver pludrellyde.

6 måneder

Barnet pludrer med b-, p- og m- lyde f.eks. "ba ba ba" eller "ma ma ma" – også kaldet kanonisk pludren.

Barnet er opmærksomt, når det tales til.

9 måneder

Barnet anvender lyde, der minder om genkendelige ord.

Barnet reagerer på sit navn og enkelte ord knyttet til en situation f. eks. forbud eller opfordringer.

12 måneder

Barnet øver sig i at sige enkelte ord for eksempel "baba" for brandbil.

Sådan kan I hjælpe:

Sig og gentag jeres barns pludren.

Sig ordet, hvis I kan gætte, hvad jeres barns lyde betyder.

Følg jeres barns blik og sæt ord på det, I ser på sammen.

Leg med barnet – "give og tage" lege, fingerlege, gemmelege, "ride-ranke".

Syng med jeres barn.

Kig i/læs billedbøger med store billeder. Læs de samme bøger mange gange. Brug eventuelt biblioteket til at finde nye bøger.

Hav fælles opmærksomhed på ting og fortæl, hvad I ser.

Skal jeres barn lære to sprog, så brug det sprog, I bedst selv taler - "hjertesproget".

Det tidlige sprog 1 år – 3 år

Viden

Fra 1-års alderen begynder barnets tale at tage fart, omend der er stor forskel på, i hvilken alder børn siger deres første ord.

Taleudviklingen er en kompliceret proces, hvor barnet både skal være opmærksomt på lyde i sproget, skal kunne producere lydene selv og kunne sætte dem sammen til forståelige ord (se mere i folderen "Barnets udtale")

Fakta:

Imellem 20 og 24 måneders alderen opstår en såkaldt "ordforråds-spurt".

Før denne alder lærer barnet ca. **3 ord om måneden** – under "ordforråds-spurten", antager man, at barnet lærer **10-20 nye ord om ugen**.

Fakta:

Et barn siger i gennemsnit sit første ord, når det er 12 måneder (alt mellem 8 og 18 måneder er normalt).

I 6-års alderen har børn i gennemsnit et ordforråd på 10.000 ord.

Det betyder, at de lærer ca. 5 nye ord om dagen i denne periode.

Børn i denne alder kan forstå mange flere ord, end de kan sige – **sprogforståelsen** udvikler sig altså forud for talen. F.eks. kan små børn ofte forstå en sætning som "Giv mig din bog", længe før de selv kan sige den samme sætning. Hvis barnet kan forstå 43 ord i 12 måneders alderen, går der i gennemsnit yderligere 7 måneder, inden barnet i 24-måneders alderen selv kan sige 254 ord.

Barnet **mellem 1 og 3 år** imiterer fortsat det, de voksne siger og gør.

Sproget udvikler sig, når der tales med barnet, og der er **fælles opmærksomhed**.

Hvad sker der med sproget fra 1-3 år?

Børn udvikler sig forskelligt. Her er nogle pejlemærker for alderen 1-3 år:

1-2 år

Barnet forsøger at "sige efter".

Spørgealderen sætter ind: "Ah det?"

Barnet kan udpege mange hverdagsting på opfordring: "Hvor er bogen?"

Barnet tilegner sig ord, der kombineres til 2-ords sætninger: "Mor op!"

Barnet vil gerne pege på billeder og lytte til læsning.

Barnet følger simple opfordringer og kan besvare simple spørgsmål.

Barnet mestrer flere konsonanter som første lyd i et ord, f.eks. m-lyden i ordet "mor".

2-3 år

Barnet tilegner sig flere og flere ord fra hverdagen.

Barnet laver korte fuldstændige sætninger.

Barnet bruger forholdsord som *på*, *i* og *foran*.

Barnet bruger stedord som *jeg*, *du* og *dig*.

Barnet kan følge to opfordringer som "sæt dig på stolen".

Barnet begynder at interessere sig for rim og remser.

Barnet kan lide at få læst højt.

Barnet begynder at kunne tale om fraværende ting og oplevelser.

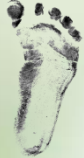
Flere sproglyde udtales korrekt.

Sådan kan I hjælpe:

Tal meget med jeres barn. Formuler jer i hele sætninger og undgå blot at pege. Giv barnet god tid til at formulere sig og svare. Tal også om ting, barnet ikke kender til endnu.

Sæt ord på barnets bevægelser og lyde, når I kan se, hvad de betyder: "Nå, du vil gerne have din bamse?"

Sig højt, hvad I kan se, barnet leger med eller er optaget af: "Du leger vist godt med din dukke – mon du er ved at putte hende?"

Gentag barnets lyde/ord og udvid kommunikationen med egne ord og sætninger. Hvis barnet f.eks. siger "*Traktor blå!*", så udvid sætningen ved at sige "*Ja, det er rigtigt - din traktor er blå og stor.*"

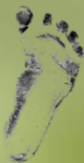
Bed som hovedregel ikke barnet om at sige eller gentage ord bare for ordets eller træningens skyld. Barnet mærker, når den voksne virkelig ønsker kommunikation, og det er dét, barnet lærer mest af.

Se børneprogrammer sammen med jeres barn og tal om det, I ser. Benyt jer af iPad/computer, og gør det sammen med barnet – det er i kommunikationen med jer, jeres barn udvikler sprog.

Kig i/læs billedbøger med store billeder. Læs de samme bøger mange gange. Brug eventuelt biblioteket til at finde nye bøger.

Leg og syng sanglege, f. eks. "Klappe, klappe kage" eller "Lille Peter Edderkop".

Brug bl.a. barnets legetøj til at lege, når I leger sammen.

Barnets hørelse

Alle forældre bliver tilbudt en hørescreening af det nyfødte barn. Selv om hørescreeningen viser, at barnet kan høre, er det en god idé hele tiden at være opmærksomme på, om barnets hørelse bliver ved med at være i orden.

Kontakt en øre-næse-halslæge, hvis:

- barnet holder op med at pludre.
- barnet reagerer anderledes, end det plejer på lyde og sprog.
- barnet viser tegn på væske/betændelse i mellemøret.
- barnet har vanskeligheder med at udtale sproglydene.

Er der brug for hjælp?

Er I som forældre bekymret for barnets sprogudvikling, kan I hente hjælp i barnets dagtilbud eller hos en talepædagog ved Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) i Norddjurs Kommune.

PPR kan kontaktes via barnets dagtilbud eller ved en telefonisk henvendelse til PPR's :

Kontakt PPR:

Administrativ sagsbehandler

Rikke Munk Mathiesen

Telefon: 24 77 19 11

Mail: rmr@norddjurs.dk

Forældre kan også henvende sig gennem PPR's [webrådgivning](#) [her](#)